

Monumentnummer*: 515130

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **09 oktober 2000**
Kadaster deel/nr **82981/159**

Woonplaats* **Leiden** Gemeente* **Leiden** Provincie* **Zuid-Holland**

Locatiennaam **Leiden** Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* **Leiden** Sectie* **L** Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
2098

Omschrijving**

Inleiding

Half vrijstaand HERENHUIS met bijbehorende ingangspoort, naar de opdrachtgever Arnold Kroon genaamd Kroonvilla, in 1895 ontworpen door Christiaan Bernhard Posthumus Meyjes (1858-1922) in de stijl van de Neo-Franse Renaissance en tot stand gekomen in 1897-98. Posthumus Meyjes maakte veelvuldig gebruik van Neo-Renaissancistische stijlen. Zijn ontwerpen zijn over het algemeen monumentaal geproportioneerd en rijk gedecoreerd. Het herenhuis werd in de periode van 1897-1898 gebouwd in opdracht van Arnold Kroon; leraar, doctor in de filosofie en van 1897 tot 1902 wethouder Voorbereiding Onderwijszaken in Leiden. Posthumus Meyjes maakte één ontwerp voor Stationsstraat 23 tot 27. Het centraal gelegen herenhuis grenst direct aan nummer 23, tussen nummer 25 en 27 bevindt zich een poortje. Hierdoor ligt de linker zijgevel (noord) vrij. Het poortje leidde oorspronkelijk naar de grote tuin achter het huis, na de oorlog is hierin een hofje gebouwd. Voor het huis staat aan de straat nog een smeedijzeren hek. De Kroonvilla vormt het zwaartepunt in het rijtje van drie, dankzij de rijkere detaillering van het exterieur en de veel rijkere aankleding van het interieur. Het interieur, met een enkel Art Nouveau element, is bijzonder gaaf bewaard gebleven.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De Kroonvilla is over twee bouwlagen opgetrokken op een rechthoekige plattegrond onder een afgeknot samengesteld schilddak met leien in Maasdekking. De voorgevel en een klein deel van de linker zijgevel zijn opgemetseld in rode verblendsteen, de overige gevels in rode baksteen. De begane grond van de voorgevel is voorzien van bossage van hardsteen.

Daarboven op de hoeken bossage in staande tand. In de voorgevel zijn alle ornamenten, reliëfs en lijsten boven de begane grond uitgevoerd in zandsteen, in de achtergevel en zijgevel in pleisterwerk.

De voorgevel (west) telt vier vensterassen. Het ingangsportaal bevindt zich in de tweede as van rechts. In het portaal een dubbele houten paneeldeur met houtsnijwerk, vier ronde venstertjes en sierijzers. De rechter vensteras risaleert en heeft op de begane grond een driezijdige erker, daarop een balkon met een balustrade. De verdieping van de meest linker vensteras wijkt sterk terug. In deze hoek een balkon met een grote houten pergola op vierkante zandstenen kolommetjes met geabstraheerde kapitelen. Links van de gevel aansluitend een poortje van hardsteen. In het poortje een dubbele houten deur met sierijzers. Op het poortje twee pilonen met daartussen siersmeedwerk. De rechtgesloten T-vensters en samengestelde vensters op de verdieping in lijsten met reliëfs.

Boven de vensters guirlandes, consoles, portretten en cordonlijstjes. Onder de vensters onder meer medaillons met keizersportretten. De gevel wordt afgesloten door een overstekende zandstenen gootlijst op consoles. In de kroonlijst boven de vensters plaquettes tussen voluten. Boven de risaliet reliëfs met hoornen des overvloeds en schedels van paarden. Daarboven nog een attiek met vazen. In het dak drie grote dakkapellen tussen voluten onder zadeldaken met frontons, bekroond door pironnen.

In de zijgevel en achtergevel (oost) rechtgesloten kruisvensters onder segmentbogen. Vlechtwerk in de boogtrommels, gepleisterde aanzet- en sluitstenen. Achter het balkon is de gootlijst uitgevoerd in hout. Water- en cordonlijsten in zij- en achtergevel gepleisterd.

In de linker zijgevel (noord) links naast het balkon een traplicht met glas-in-lood.

Links daarvan een risaliet dat hoger is opgetrokken onder een steekkap met tuitgevel. In de geveltop een dubbele houten deur met kleine ruitjes achter een frans balkon onder een deel van een driepas. Zandstenen deksteen in vallende tand.

Het rechter deel van de achtergevel risaleert. Rechts in het risaliet een segmentboogdeur. Links voor de risaliet een rechthoekige erker, geheel links een oranjerie op een ovale plattegrond. De dubbele buitenwand van de oranjerie bestaat uit een ijzeren raamwerk met glas op een gepleisterde plint. Klampen en voluten in de kap van de smeedijzeren constructie. De plint met segmentboogvormig gesloten nissen steekt uit en vormt een soort bank. In het dak boven de achtergevel vier dakkapellen met frontons. Twee grote gemetselde schoorstenen, waarvan één verwerkt in de tuitgevel aan de zijkant.

Interieur

In het interieur zijn onder meer bewaard gebleven: paneellambriseringen; paneeldeuren; deurposten met gecanneleerde pilasters, kroonlijsten, zwarte knoppen en leeuwen- en mensenhoofden op consoles; stucwerk plafonds met grote cassettes, knoppen en palmetten; wandbespanningen; parketvloeren.

In de hal op de begane grond onder andere: wit en rood marmeren vloer; tochtdeur met gebrandschilderd glas-in-lood in een lijst met Lodewijk XVI houtsnijwerk. In de kamers op de begane grond onder meer: zwart marmeren schouwen, met daarboven de lijsten waarin oorspronkelijke de spiegels zaten; een houten schouw met gesneden koppen en een tegeltableau van J.L. Schouten van de Prinsenhof in Delft tussen zandstenen zuilen met draken op de consoles; gepleisterde medaillons met laurierbladeren, rolwerk en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

kuiven boven de deuren.

De keuken is nog nagenoeg compleet met onder andere: tegels in schaakbordpatroon op de vloer; een tegellambrisering onder een sierrand met reliëftegels; daarboven witjes en een sierrand net onder het plafond; een schouw met gecanneleerde pilasters; een marmeren aanrecht op een hardsteen onderbouw met houten kastdeurtjes en een pomp; ingebouwde houten kasten.

De houten keizerstrap in de hal is voorzien van voluten en cassettes aan de onderkant van de treden. Een balustrade met gesneden balusters vormt de trapleuning. De trappalen zijn gedecoreerd met bustes, consoles, leeuwekoppen, zwarte knoppen en een pijnappel. Het gebrandschilderde glas-in-lood traplicht met opschrift 'Sapienta' is ontworpen door A. le Comte. Boven de trap een daklicht met glas-in-lood.

Op de verdieping onder meer: een houten wandpaneel met klok en guirlandes, cherubijn, eierlijsten en rolwerk in de hal; sleutelstukken met leeuwecoppen; een houten schouw met gesneden koppen en een Art Nouveau tegeltableau uit ca. 1897 van de plateelfabriek Rozenburg uit Den Haag tussen zandstenen zuilen en consoles; glas-in-lood bovenlichten van J.L. Schouten van de Prinsenhof in Delft.

Waardering

Het herenhuis met bijbehorende poort is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde wegens de stijl van de Neo-Franse Renaissance in het exterieur en interieur en een enkel Art Nouveau interieur-onderdeel. Bovendien is het ontwerp kenmerkend voor het oeuvre van C.B. Posthumus Meyjes. Dankzij de beeldbepalende ligging aan de Stationsweg is het herenhuis ook in stedenbouwkundig opzicht van grote waarde. De ensemblewaarde van het huis in combinatie met Stationsweg 23 en 27 is bovendien bijzonder hoog. Zowel het exterieur als het interieur van het herenhuis zijn bijzonder gaaf.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis